

Kalesia Nəgkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Pol rımərai nəkukuə i revən ti nakalasia me ia profens riti səvəi Rom kani mə Kalesia. Nakalasia me ia Kalesia nətərigien səvənraha raməvsausini pik ti nahatən eikuə me nəghinraha mə Juteiaisa me. Nahatən eikuə me nəha həni pen ti nərmama rıpkə məhə irəha nəkur Isrel mə Kumwesən trəpwəh nuvehimiruien irəha. Irəha həni mə nərmama rıpkə məhə irəha nəkur Isrel tuhaməkeikei mhesi pen loa səvəi nəkur Isrel rəmwhen ia kuvehi ninhum mınraha, mine nəniien nari, mine nousəsimwinien ia nəpın səvəi nəveginien asori me səvəi nəkur Isrel. Nahatən eikuə me nəha həni mwı mə Pol rıpkuvehi məhə nasoriien səvəi Kumwesən. Ro iamınhi irə tuhəpwəh nətərigien in. Ia nukune nəkukuə i Pol rıməni pen ti nəkur Kalesia mə nəfe nəgkiariien amasan in raməvisau. In rani mwı mə Kumwesən ruvei pen nasoriien min. Ko kıpkuvehimıru məhə kitaha trıni mınuə samesi pen Loa səvəi Moses. Mətə tukuvehimıru kitaha nəpın səni nıpərhiienien ia Iesu Kristo. Nahatətəien in nəha suatuk ti nuvehien nımıruien vi. Pol rini mə tsahatətə ia Iesu Kristo, mho nokeikeiien, nənə mharə ia Nənımwin İkinan.

¹ Iou Pol. Iou aposol riti. Nərmama me həpkəkwein məhə iou mə takowok i. İərmama

riti rəpwəh nuvehi utəien iou, mətə Iesu Kristo mine səvənhi Tata Kumwesən sə rino rətui mwi ia nemhəien səvənhi, irau nəha krouvehi utə iou. ²Iou mine piəvmiaha me nepwɪn kimaha mɪnraha ia kwopun i iahamrai nəkukuə i rauvehe tukumiaha nakalasia me fwe profens nəha Kalesia. ³Nəfwakiien səiou mə Kumwesən tata səkitaha mine Iesu Kristo Iərimənu səkitaha trouəriari pehe namasanien mine nəməriniuen m kimiaha. ⁴Iesu rinəsəni nimiruien səvənhi memhə ti noien ərəha me səkitaha. In rino iamɪnha irə mə truvehi raka kitaha ia nitətə ərəha i samarə irə ipwet mine. In remhə mesi pen nəkwai Kumwesən Tata səkitaha. ⁵Pwəh nəgnəginiiien revən tukwe ia nuk nuk me. Ouəh, pwəh ro iamɪnhi.

Nəgkiariien amasan sə ro nɪpərhiēnien kuatia a

⁶Iou iakərkərinari ia kimiaha ti nəri nə mə Kumwesən rinəkweɪn kimiaha mə tihəuvehe mharə tegin namasanien səvəi Kristo, mətə nəpɪn ouihi a rukurau, nənə kimiaha hiəuvei pen təkutamiaha min, mamhəuvən ti nəgkiariien amasan riti mwi. ⁷Iakini iamɪnhi irə mətə nəgkiariien amasan riti mwi riwən. Nəgkiariien amasan sə ro nɪpərhiēnien kuatia a. Mətə nərmama nepwɪn nəha ikɪn kamho kimiaha hiamhekɪr pɪk. Irəha hokeikei mə tuhəuvsini nəgkiariien amasan səvəi Kristo ruvehe nəgkiariien əpə riti. ⁸Mətə iakani pehe tukumiaha i trini mɪnuə kimaha riti uə agelo riti sə ruku pen ia neiai trəvisau pehe m kimiaha nəgkiariien amasan riti ropə ia nəgkiariien amasan nəha

---

1:3: Rom 1:7, Fil 1:2   **1:4:** Kal 2:20, 1Tim 2:6, Taet 2:14, 1Jon 5:19   **1:7:** Wok Me 15:1,24   **1:8:** 1Kor 16:22

iahənəvisau raka m kimiaha i, pwəh iərmama nəha revən ia napw. ⁹ Kimaha iahəuvəni raka nəgkiariien i tukumiaha fwe kupwən, nənə təkwtəkwuni takini mwi. Trini minuə iərmama riti raməvisau m kimiaha nəgkiariien amasan riti ropə ia nəgkiariien amasan nəha hiəuvəuvehi raka, pwəh iərmama nəha revən ia napw. ¹⁰ Kimiaha hiaməfətərig irə? Ipwet mine iakaməmwur mə sin trəkwein amasan ia nirak, iərmama uə Kumwesən? Rerimiahā ramrhi mə iakaməmwur ti nəfe, mə tako nərmama rerinraha ragien tukw iou uə? Trini minuə iakaməmwur ihi mə tako nərmama rerinraha ragien tukw iou ripko mhə iou pərhien iərmama riti sə iakamo tukwini nari m Kristo.

Pol ramini irapw mə kinəfo irə ruvehe mo aposol riti

¹¹ Piak me, iakokeikei mə kimiaha tihəukurən nəri. Nəgkiariien amasan i iakinəvisau m kimiaha ripko mhə nəvisaiuen səvəi iərmama. ¹² Iapkuvehi mhə ruku pen ti iərmama riti. Iərmama riti ripkhatən mhə iou irə. Mətə iakiməuvehi ia nəpin nəha Iesu Kristo rier pehe tukw iou. ¹³ Kimiaha hiəuvəregi raka noien səiou sə iakinəfo irə kupwən ia nəpin nəha iakinaməfwaki ihi ia nəfwakiiien səvəi nəkur Isrel. Iakinamometə pik nakalasia me səvəi Kumwesən, mamousari mə takouraha irəha. ¹⁴ Ia nəpin nəha iakinəuvehe mamskai ia nəfwakiiien səvəi nəkur Isrel məpi raka iou me nepwin ti nəri nə mə iakamousari pik mamesi pen narəien nəha kaha kupwən me səiou həməuvei

pehe. ¹⁵ Mətə Kumwesən sə ruvərfi raka iou fwe ia tīpwī mama səiou, in rəkwein iou, ti nəri nə mə rerin ramasan tukw iou. ¹⁶ Nəpīn rəkwein iou irə, rerin ragien ti nəseniien iou iakətə Tini mə takəvisau irapw nəgkiariien amasan səvənhi m nərmama me rīpko mhə irəha nəkur Isrel. Nənə nəpīn iakətoni Tini, təkwtəkwi a iapkevən mhə ti iərmama riti mə trahatən iou. ¹⁷ Iapkevən mhə fwe Jerusalem mə takətoni nərmama me nəha haməkupwən ia nirak mho irəha aposol me. Mətə iakier mevən fwe tənə nəha Arepia. Kurirə irə iakrərig mwī mevən fwe Tamaskes. ¹⁸ Nəpīn nuk kahar rukurau, nənə iakutə pen fwe Jerusalem mə takətoni Pita. Iakuvehi nəfwakiien kəru fwe ikīn kimrau min. ¹⁹ Mətə iapkətoni mhə aposol me nepwīn mwī, Jemes əpa, piəvi Iərimənu səkitaha. ²⁰ (Nəgkiariien i iakamrai rau-vehe tukumiaha ia nəmri Kumwesən iakəpwəh neikuəien irə.) ²¹ Nəpīn iakier ia Jerusalem, iakevən fwe ia kwopun me ia profens mi nəha Siria mine Silisia. ²² Ia nəpīn nəha, nakalasia me səvəi Kristo ia tənə Jutia həkətə raka mhə iou, mhəreirei ihī iou. ²³ Kamhəregi a nərmama me kamhəvisau iamīnhi mə, “Iəmə i kupwən ramometə kitaha, təkwtəkwi raməvisau irapw nahatətəien səkitaha sə kupwən ramousari mə trouraha.” ²⁴ Nənə irəha həgnəgini Kumwesən tukwe iou.

2

1:15: Aes 49:1, Jer 1:5, Rom 1:1   **1:16:** Wok Me 9:3-6, Kal 2:7
1:18: Jon 1:42, Wok Me 9:26   **1:19:** Mat 13:55   **1:21:** Wok Me 9:30

Pol revan mægkiari iraha aposol me nepwin fwe Jerusalem

¹ Nəpɪn nuk fotin rukurau, iakutə pen fwe Jerusalem kimrau Panapas. Iakiri mwi Taetas ruvehe kimrahar min. ² Iakutə pen iamɪnhi ti nəri nə mə Kumwesən rinahatən raka iou iakinətoni mə takaməkeikei mevən. Nənə iakevən mətoni nəmə asori me səvəi nakalasia me. Nəpɪn kimaha əpa, iakini pen amasan ti nirəha i nəgkiariien amasan səiou sə iakamɪni irapw ti nərmama me rɪpko mhə irəha nəkur Isrel. Iakamo iamɪnhi irə ti nəri nə mə iakəpwəh nokeikeiien mə narimnari me səməme iakamo mɪne iakino raka, iakamo auər a. ³ Ia nəpɪn nəha Taetas kimrau min. Nɪpərhiienien in iəmə Kris, mətə irəha həpwəh nɪniien mə tukaməkeikei kuvehi ninhum min. ⁴ Mətə noien səvəi nuvehiiien ninhum m iərmama kimaha iahəgkiari irə ti nəri nə mə nərmama me nepwin kamhəkurirə afafa kitaha, mamheikuə mə irəha piəvtaha me. Irəha həuvehe mamhətə afafa kitaha, ti nəri nə mə Iesu Kristo rɪneivinari ia kitaha. Nənə hokeikei mə tuhətoni mə saməfarə irə. Irəha hənue tuhəsisəg mwi kitaha ia natuakəmien me səvənraha. ⁵ Mətə kimaha iahəpwəh nəseni ananien irəha mə tuhasori ia kimaha, ti nəri nə mə iahokeikei mə nəgkiariien amasan i sə ro nɪpərhiienien trarə amasan tukumiaha mamevən.

⁶ Ia nəpɪn nəha, nərmama nepwin fwe ikin kani irəha mə nəmə asori me. (Mə irəha hasori mhəfo pen irə, mətə iakəpwəh nətərig penien irə. Iou iakukurən mə Kumwesən ramo rəmnəmwhen a ia nərmama me pam.) Nəmə asori me nəha

həpɔwəh niniien nəgkiariien riti mhəriɔiɔn pen ia nəgkiariien amasan sə iakaməvisau irapw i. ⁷ Irəha həpko mhə iamini irə, mətə hətə sas mə Kumwesən rəmri pehe nəgkiariien amasan səvənhi ia tɔpage rəgik mə takəvisau irapw irə ramevən ti nərmama me riɔko mhə irəha nəkur Isrel. Noien nəha Kumwesən ro miou rəmwhen a mwi sə rino raka m Pita. Pita nəha raməvisau irapw nəgkiariien amasan səvəi Kumwesən ramevən ti nəkur Isrel. ⁸ Nəmə asori me nəha hətə sas mə Kumwesən ramasitu ia kimrau pəri ia wok mi nəha iarauo. Ramasitu ia Pita ia wok səvənhi sə in ramo in aposol riti səvəi nəkur Isrel, mamasitu mwi ia nirak ia wok səiου sə iakamo iou aposol riti səvəi nərmama me riɔko mhə irəha nəkur Isrel. ⁹ Nənə Jemes, mine Pita, mine Jon, iamə mirəhar nəha kani irəhar mə pos me səvəi nimwəfwaki, nəpɔn irəhar harənətə Kumwesən ramasitu ia nirak ia namasanien səvənhi, harosə pehe rəginrahar mwatuk m kimrau Panapas rəmwhen mə kimaha kusen kuatia. Nənə kimaha pam iahəsəni mə tahəuai kimaha me. Kimrau Panapas tarouevən rouəvisau m nərmama riɔko mhə irəha nəkur Isrel, nənə irəha tuhəuvən mhəvisau m nəkur Isrel. ¹⁰ Mətə nəgkiariien kuatia a həməni pehe tukumrau i mə reriɔrau tramrhi nərmama me nautə səvənraha riwən, iarouasitu ia nirəha. Mətə nəri nəha iakinətə raka takaməkeikei mo. Rerik rəgjen tukwe.

Pol rəgkiari skai m Pita

¹¹ Mətə nəpɔn Pita ruvehe ia Antiok, iakərer ia nənimen, məgkiari skai min, ti nəri nə mə

ramo noien riti rəpwəh nəmwhenien. ¹² Nəp̄in r̄iməuvehe vi a ia Antiok, raməni pəri nari irəha piəvtaha me səməme r̄ipko mhə irəha nəkur Isrel. Mətə kurirə irə Jemes rərhi nərmama nerpw̄in həuvehe. Nəp̄in hapirapw, Pita r̄inaməpwəh nəni pəriien nari irəha nərmama me r̄ipko mhə irəha nəkur Isrel, nənə m̄inamərer əpə ia nirəha. In ro iam̄inhi irə ti nəri nə mə rehek̄ir nəkur Isrel me nəha səməme kamhəni mə nərmama r̄ipko mhə irəha nəkur Isrel tuhaməkeikei mhəuvən kuvehi ninhūm m̄inraha ti Loa səvəi Moses. ¹³ Nənə piəvtaha me nerpw̄in səməme irəha nəkur Isrel həhek̄ir mwi, mhək̄urirə ia Pita ia noien nəha ramo. Panapas mwi in rehek̄ir, mukurirə irəha. ¹⁴ Mətə nəp̄in iakətoni mə irəha hək̄esi pen mhə nəgkiariien amasan sə ro n̄ipər̄hienien, iakəgkiari skai m Pita ia nəm̄r̄inraha pam. Iak̄ini pen tukwe in mə, “Pita. Ik iəmə Isrel, mətə ik̄inəpwəh raka narəien səvəi nəkur Isrel, mamarə ia narəien səvəi nərmama r̄ipko mhə irəha nəkur Isrel. Ro iam̄inhi irə rəfo təkwtək̄wuni ikamər̄hiər̄hi nərmama me i r̄ipko mhə irəha nəkur Isrel mə tuharə ia narəien səvəi nəkur Isrel? ¹⁵ Ia nətuiien sək̄rau kr̄inouətui pehe iəmə Isrel mi. R̄ipko mhə krau iərmama mi səvəi kwənək̄wus əpə riti sə nəkur Isrel kamhəni mə kwənək̄wus səvəi nəkur ərəha me. ¹⁶ Mətə krau krouukurən mə iərmama sə ramesi pen Loa səvəi nəkur Isrel r̄ipkatukwatukw mhə ia nəm̄ri Kumwesən, mətə iərmama sə ramahatətə ia

---

2:12: Wok Me 11:3   **2:16:** Wok Me 15:10-11, Rom 3:20-28, Rom 4:5, 11:6, Kal 3:11

Iesu Kristo, in əpa nə ratukwatukw ia nənimen.^a Nətərigien nəha rino mə kitaha mwi nəkur Isrel səni nīpərhienien ia Iesu Kristo. Kitaha sama-hatətə ia Kristo ti nəri nə mə noien iaminha irə tro kitaha satukwatukw ia nəmri Kumwesən. Mətə səpkətigite mhə ia nesi penien Loa, ti nəri nə mə iərmama riti riwən ko ruvehe matukwatukw ia nəmri Kumwesən nəpīn ramesi pen Loa. ¹⁷ Kitaha i nəkur Isrel səuvəvehe raka ti Iesu mə in tro kitaha satukwatukw ia nəmri Kumwesən. Mətə mə kitaha sətoni mə kitaha nəkur ərəha rəmwhen ia nərmama rīpko mhə irəha nəkur Isrel, rəfo irə? Kristo ro kitaha səuvehe nərmama kamho noien ərəha? Rekəm! ¹⁸ Mətə trini minuə iaku-vrhəkin mwi Loa nəha sə fwe kupwən iakineitehi, noien nəha iakamo ramahatən pen mə pərhien iou iərmama sə iakamərui Loa. ¹⁹ Ia nīkaren səvəi Loa, iakuvamhə raka. Loa nəha rousi əpune iou. Nənə ti nəri nə mə iakuvamhə raka ia nīkaren səvəi Loa, iakukurən nīmīruien ia nīkaren səvəi Kumwesən. Rəmwhen mə kinərui tərini pen iou ia nei kamarkuau i kimrau Kristo. ²⁰ Rīpko mhə iou iakamīru təkwtəkwuni, mətə Kristo ramīru ia nīrak. Nīmīruien sə iakamarə irə təkwtəkwuni ia tīprənə i, iakamarə irə, mamahatətə ia Tini Kumwesən. In rokeikei iou memhə tukw iou. ²¹ Ko iapkərarki mhə namasanien i səvəi Kumwesən sə ruvei pehe miou. Trini minuə Loa in suatuk iərmama tresi pen ti nuveheien matukwatukw ia nəmri Kumwesən, ro iaminhi irə Kristo remhə

^a **2:16:** Suatuk riti mwi ti nīniien nəgkiariien nəha ia vas 16 in i mə “Mətə krau kroukurən mə iərmama rīpkatukwatukw mhə ia nəmri Kumwesən ia nesi penien Loa, mətə nahatətəien ia Iesu Kristo ramo in ratukwatukw ia nənimen.” **2:19:** Rom 7:6 **2:20:** Jon 13:1, Kal 1:4

auær a.”

3

Sin ro nifeifeien ro nækur Kalesia hætə wau ia nægkiariien pərhiēn?

¹ Nækur Kalesia, kímiaha hiamarməri! Kínəvisau raka Iesu Kristo m kímiaha rəmwhen hiənətoni ia nəmrimiaha mə remhə ia nei kamarkuau. Mətə nisimə nəha hənə nifeifeien mhəuvehi raka kímiaha? ² Iakuə takəres nəresien riti tukumiaha i. Fwe kupwən, nəpin hiəuvehe vi a mhəuvehi Nənimwīn Ikinan, hiamə nəfe noien ro Kumwesən ruvei pehe Nənimwīn nəha m kímiaha? Rosi hiamesi pen Loa səvənhi uə? Kímiaha hiəukurən mə rīpko mhə iamīnhi. Mətə kímiaha hiəregi nægkiariien amasan səvənhi, mhəni nīpərhiēnien irə, ro pen Kumwesən ruvei pehe Nənimwīn səvənhi m kímiaha. ³ Rəfo kímiaha hiamarməri iamīnhi irə? Fwe kupwən, nəpin hiəuvehe vi a mhahatətə ia Iesu, hiamətīgite ia nīskaiien səvəi Nənimwīn Ikinan. Mətə rəfo nəha təkwtəkwuni, ko hiəuvehe mhatukwatukw ia nīskaiien atukw səkímiaha? ⁴ Mətə rəfo ia nəmisəien me həpīk hiəuvəregi raka ti Iesu? Hiaməregi auær a uə? ⁵ Kumwesən sə rauvei pehe Nənimwīn Ikinan m kímiaha, nənə mamə nīmtətien me ia nəmrimiaha, in ramə noien me nəha ti nəfe? Ti nəri nə mə hiamesi pen Loa? Rekəm! Mətə in ramə noien me nəha ti nəri nə mə nəpin hiəregi nægkiariien amasan səvəi Iesu, hiəni nīpərhiēnien irə. ⁶ Rerímiaha tramrhi Epraham fwe kupwən. Nəkukuə Ikinan rani mə Epraham “rini nīpərhiēnien ia Kumwesən. Nənə ti nəri nə

mə in rahatətə iam̄inhi, Kumwesən rətə in mə in ratukwatukw ia nənimen.” ⁷ Ro pen kimiaha tihaməkeikei mhəukurən mə nərmama səməme kamhahatətə, irəha nəha n̄ipwnəti Epraham me. ⁸ Nəkukuə Ikinan ruvəni raka fwe kupwən mə Kumwesən trin̄i nərmama i r̄ipko mhə irəha nəkur Isrel mə irəha hatukwatukw ia nənimen ti nəri nə mə kamhahatətə irə. Nəp̄in noien nəha r̄ipkuvehe mhə ihi, Nəkukuə Ikinan rin̄əvisau pen nəgkiariien amasan i m Epraham. Rini mə, “Nərmama ia tənəmtənə me pam tuhəuvehi namasanien səiou truku pen ia kwənəkwus səim.” ⁹ Ro iam̄inhi irə sətōni mə Kumwesən raməkwein amasan ia nərmama səməme kamhahatətə irə rəmwhen raməkwein amasan ia Epraham ti nəri nə mə Epraham ramahatətə irə. ¹⁰ Mətə nərmama me pam səməme kamhət̄igite ia nesi penien Loa mə tro irəha hatukwatukw ia nəmri Kumwesən, Kumwesən raməkwein ərəha ia n̄irəha. Iakani iam̄inhi irə ti nəri nə mə nəgkiariien i sə kimərai pen ia Nəkukuə Ikinan rəuiui irəha. Rini mə, “Kumwesən trəkwein ərəha ia nərmama me pam həpko mhə narimnari me pam kimərai pen ia nəkukuə səvəi Loa.” ¹¹ Nənə ruvehe m̄ino nukurənien i ti nərmama mə iərmama riti riwən ko resi pen Loa nənə muvehe matukwatukw ia nəmri Kumwesən. Rino nukurənien i ti nəri nə mə Nəkukuə Ikinan rani mə, “Iərmama sə ratukwatukw ia nəmri Kumwesən ia nahatətəien səvənhi, in truvehi n̄im̄iruien.” ¹² Mətə Loa in ropə ia nahatətəien. Iakani iam̄inhi irə ti nəri nə mə Loa rani mə, “Iərmama sə ramo narimnari me pam nəha Loa rani truvehi

nim̄iruien irə.” ¹³ Mətə Kristo ruvəfi raka nari ia kitaha. Loa nəha ko r̄ipkəkwein ərəha mhə mwi ia kitaha, ti nəri nə mə Iesu r̄iməuvehi təmwk̄itaha, muvehe mo in iərmama sə Kumwesən raməkwein ərəha irə. Rəmwhen ia nəgkiariien i k̄imərai pen ia Nəkukuə Ikinan rani mə, “Tr̄ini minuə kousi əpune iərmama riti n̄ipwran rəgher ia nei, ramahatən pen mə Kumwesən raməkwein ərəha irə.” ¹⁴ Mətə təkwtək̄wuni, ti nəri nə mə Iesu Kristo remhə iam̄inhi, namasanien sə Kumwesən r̄iməuvei pen m Epraham ko ruvehe ti nərmama r̄ipko mhə irəha nəkur Isrel. Ti nəri nə mə kitaha samahatətə ia Iesu, səukurən nuvehien Nənimw̄in nəha Kumwesən ruvəni raka mə truvei pehe m kitaha.

Promes mine Loa

¹⁵ Piak me, iakuə tak̄ini noien riti sək̄itaha nərmama, mahatən nəri nəha iakaməgkiari irə. Nəp̄in iərmama kəru krourai sun nəgkiariien riti nənə rouərihi n̄ipekə tukwe, rəknek̄in ti iərmama riti mə tr̄ifi n̄ipekə səvənrau, mərihi atukw a səvənhi riti. ¹⁶ Fwe kupwən, Kumwesən r̄ino promes me səvənhi m Epraham mine mw̄ipw̄ini. Kumwesən rəpwəh n̄iniien mə ramo promes me səvənhi m Epraham mine “n̄imw̄ipw̄ini me.” Nəgkiariien i mə “N̄imw̄ipw̄ini me” ram̄ini nərmama həp̄ik. Mətə Kumwesən r̄ini mə ramo promes me səvənhi m Epraham “mine mw̄ipw̄ini.” Nəgkiariien i “mw̄ipw̄ini” ram̄ini iərmama kuatia. Mw̄ipwi Epraham nəha Kumwesən rəgkiari irə in nə Kristo. ¹⁷ N̄ipw̄rai nəgkiariien səiou ro iam̄inhi: Fwe kupwən, Kumwesən r̄ino promes riti səvənhi

3:13: Rom 8:3, 2Kor 5:21, Kal 4:5, Dut 21:23

3:16: Wok Me 7:5

3:17: Eks 12:40

m Epraham, marə mɪni mwi mə nəgkiariien nəha səvənhi traməkeikei mukuə. Nəpɪn nuk fo-hantret-toti rukurau, nənə Loa ruvehe. Mətə Loa nəha ko rɪpkousi ərəgrəgi mhə promes nəha Kumwesən rɪnəmri raka m Epraham fwe kupwən. ¹⁸ Trɪni mɪnuə kitaha saməuvehi narimnari me sə Kumwesən rauvei pehe ti nəri nə mə samesi pen Loa, noien nəha ramahatən pen mə promes nəha səvəi Kumwesən ruvehe muvəiwən. Nənə ko səpkuvehi mhə narimnari me nəha ruku pen ti promes nəha. Mətə Epraham ruvehi narimnari me nəha Kumwesən rɪməuvei pen min ti nəri nə mə Kumwesən rɪno promes mə tro iamɪnhi.

Kumwesən rɪməuvei pehe Loa ti nəfe?

¹⁹ Ro iamɪnhi irə Kumwesən rɪməuvei pehe Loa ti nəfe? Ti nəri nə mə nərmama kamho noien ərəha me, ro pen in rɪrɪpɪn pen Loa ia promes səvənhi, mə Loa traməmak meste mwipwi Epraham sə promes səvənhi rɪnəgkiari irə truvehe. Nəpɪn Loa ruvehe irə, nagelo me həuvei pen m Moses, nənə kɪmaha iahəuvehi ia rəgi Moses, iəmə sə ramərer ia nɪmwɾhenhi Kumwesən mɪne kɪmaha. ²⁰ Mətə iərmama sə ramərer ia nɪmwɾhenhi iərmama kəru iamɪnha irə mə truvi sɪmwɪn irau, rɪpko mhə səvəi iərmama kuatia nə in, mətə Kumwesən in kuatia a.

²¹ Ro iamɪnhi irə kitaha tsəgkiari ia narimnari me i mhəfni irə? Loa səvəi Kumwesən rərəha mətə promes me səvəi Kumwesən hamasan? Rekəm, kitaha ko səpkɪni mhə iamɪnhi irə. Trɪni mɪnuə Kumwesən rɪməuvei pehe loa riti sə rukurən nuvei peheien nɪmɪruien, kitaha tsesi pen loa nəha nənə

mhəuvehe mhatukwatukw ia nəmri Kumwesən. ²² Mətə rīpko mhə iamīnhi irə. Nəkukuə Ikinan rani mə noien ərəha rəuiui nərmama me pam, mərihi tərini irəha. Ro iamīnhi irə narimnari me pam Kumwesən rino promes mə truvei pehe m kitaha, kitaha səukurən nuvehien ti nəri nə mə səni nīpərhiēnien ia Iesu Kristo. ²³ Fwe kupwən, nəpīn Kristo rīpkuvehe mhə ihi mə tsahatətə irə, kitaha samarə tegin Loa səvəi Moses. Loa nəha raməkwtəmhiri kitaha. Rəmwhen mə samarə ia kalapus mamheitenhi mheste Kristo tripkier pehe tukutaha mə tsahatətə irə. ²⁴ Fwe kupwən, Loa nəha rasori ia kitaha, mamətui tukutaha. Sənamarə tegin Loa nəha meste Kristo ruvehe. Nənə nəpīn Kristo ruvehe, kitaha sahatətə irə mə tsəuvehe mhatukwatukw ia nəmri Kumwesən. ²⁵ Mətə təkwtəkwuni nəha, ti nəri nə mə Kristo ruvəuvehe raka, nənə samahatətə irə, səpkarə tegin mhə Loa. ²⁶ Iakani iamīnhi irə ti nəri nə mə kīmiaha pam nə nīpwnəti Kumwesən me ti nəri nə mə hiamahatətə ia Iesu Kristo. ²⁷ Kīmiaha pam sə hiəno raka paptas mə tihəuvehe mho kuatia kīmiaha Kristo, hiəuvəuvehi raka Kristo rəmwhen hiamarkahu karkahu. ²⁸ Nənə təkwtəkwuni rīpko mhə kīmiaha nepwīn nəkur Isrel mine nepwīn rīpko mhə nəkur Isrel. Rīpko mhə kīmiaha nepwīn nərmama səməme hiamō slef mine nepwīn hiəpko mhə slef. Rīpko mhə kīmiaha nepwīn nīpran mine nepwīn nərman. Iakini iamīnhi irə ti nəri nə mə kīmiaha pam kuatia a ia Iesu Kristo. ²⁹ Trini minuə səvəi Kristo nə kīmiaha, nīpwnəti Epraham

3:22: Rom 3:9-19, Rom 11:32   **3:23:** Kal 4:3   **3:24:** Rom 10:4

3:26: Jon 1:12   **3:27:** Rom 6:3, 13:14   **3:28:** Rom 10:12, 1Kor 12:13   **3:29:** Rom 4:13

me nā kīmiaha. Kīmiaha nā nāk wər hāk wər ha me tihəu vehi narimnari amasan me nəha Kumwesən rino raka promes mə truvei pen m Epraham.

4

Kīmiaha nā nīpwnəti Kumwesən me

¹ Nīpwrai nəgkiariien səiou ro iamīnhi irə. Nəpīn iərmama remhə, nautə me pam səvənhi səvəi tini. Mətə trīni mīnuə tini ramouihi ihi, ko in rīpkasori mhə ia nautə me nəha, mətə in rəmwhen a ia slef. ² Nəpīn ramouihi ihi trarə tegīn nəmə asori me nepwīn. Irəha tuhətui amasan tī nautə səvənhi meste nəpīn nəha tata səvənhi rīmāni. ³ Rəmwhen a mwi ia kitaha. Nəpīn sənāmək wər hāk wər ha ihi samarə tegīn nənīm wīn me i irəha nukune noien me səvəi tīprənə i. Irəha kamhərīmānu ia kitaha səmwhen ia slef me. ⁴ Mətə nəpīn atukwatukw nəha Kumwesən rīmāni ruvehe, nənə in rərhi pehe Tīni. Pran riti rərəhi. Rətui pehe, marə tegīn Loa səvəi Moses, ⁵ mə in trərəkū raka səməme kamharə tegīn Loa nəha. Kumwesən ro iamīnhi irə mə tresi kitaha səuvehe mho nīpwnətīn me. ⁶ Tī nəri nə mə nīpwnətīn me i kitaha, rərhi pehe Nənīm wīn səvəi Tīni ruvehe mamarə ia reritaha. Ia Nənīm wīn nəha kitaha saməkwein Kumwesən mə, “Rīmīmaha, Tata!” ⁷ Ro iamīnhi irə rīpko mhə kīmiaha hiamo ihi slef ia kīmiaha, mətə kīmiaha nīpwnəti Kumwesən me. Tī nəri nə mə kīmiaha nīpwnəti Kumwesən me, ro pen Kumwesən truvei pehe m kīmiaha narimnari me nəha rīmāni mə truvei pen m nīpwnətīn me.

4:3: Kal 3:23, Kol 2:20

4:5: Kal 3:13

4:6: Rom 8:15-16

4:7: Rom 8:17, Kal 3:29

Pol rerin rəpou ti nəkur Kalesia

⁸ Fwe kupwən, nəpın kımiaha hiamreirei Kumwesən, hiəmwhen ia slef me səvəi kumwesən eikuə me. ⁹ Mətə təkwtəkwuni nəha hiəuvəuvehe mhəuvəukurən raka Kumwesən, uə ramasan mwi iakini mə təkwtəkwuni Kumwesən ruvəukurən raka kımiaha. Mətə rəfo hiamrərig mwi ti nənimwın me i irəha nukune narəien kupwən səkımiaha. Irəha nəgsenraha riwən. Ho nəri auər a. Hiokeikei mə tihəmwhen mwi ia slef me səvənraha uə? ¹⁰ Hiaməsiai nəpın ikinan me, mine məkwə me, mine nuk me. ¹¹ Iakamhekir tukumiaha. Rosi iakinəmwur auər a ia kımiaha uə? ¹²⁻¹³ Piak me, iakase kımiaha mə tihaməkeikei mhəuvehi noien səiou. Hətə ro. Iakuvəuvehi raka noien səkımiaha. Kımiaha hiəuvəukurən raka mə fwe kupwən iakiməuvehe tukumiaha ti nəri nə mə nemhəien riti rarə ia nıpwrak. Ia nəpın nəha iakiməkupwən məvisau irapw nəgkiariien amasan səvəi İesu m kımiaha. Mətə kımiaha hiəpko mhə nəmisəien miou. ¹⁴ Nıpərhienien nemhəien səiou riskai, hiamarkut pik irə, mətə hiəpwəh nəmwəkiiien iou tukwe, uə hiəpkərhi irapw mhə iou, rekəm. Hiəuvehi puvnimwə pehe iou rəmwhen ia iou agelo riti səvəi Kumwesən, uə iou nəha İesu Kristo. ¹⁵ Ia nəpın nəha rerımiaha ragien pik. Mətə nagienien nəha səkımiaha ruvəwəku? Iakani pehe tukumiaha i mə pərhien fwe kupwən trini minuə rıməru tukumiaha, hiəpkukumwiri raka a nənimemialaha mhəuvei pehe miou iakomasan səiou irə. ¹⁶ Mətə rəfo nəha təkwtəkwuni? Rosi ti nəri nə mə

4:8: 1Kor 8:4-6   **4:10:** Rom 14:5, Kol 2:16   **4:12-13:** 1Kor 2:3
4:16: Amos 5:10

iakamini pehe tukumiaha i nægkiariien pærhien hiaməmwəki iou tukwe uə? ¹⁷ Nərmama me nəha kamhəmwur p̄ik tukumiaha, mətə həpko mhə ti nəri amasan riti. Irəha hokeikei mə tuhəvi raka kimiaha mə tihaməmwur əpa ti nirəha. ¹⁸ Ramasan mə hiaməmwur ti noien narimnari me, mətə tihaməkeikei mhəmwur ti noien amasan. Nægkiariien nəha ro n̄ipærhienien ia n̄əp̄in me, nəri auər a mə samarə kitaha miou uə səpkarə mhə kitaha miou. ¹⁹ Nəkwərhakwərha me səiou. Iakregi iakaməmisə p̄ik mwi tukumiaha rəmwhen ia pran təkutan raməmisə mə trərəhi iəkunouihi. Takregi iam̄inhi meste kimiaha tihəuvehi noien atukwatukw səvəi Kristo ia n̄im̄iruien sək̄imiaha. ²⁰ Ko ramo kitaha m̄ kimiaha nəha təkwtək̄wuni, nənə ko iapkəgkiari skai mhə m̄ kimiaha. Mətə iou iakamarə isipw̄in, iakreirei mə takəfo masitu ia kimiaha.

Pol rusipek̄in ia Heka m̄ine Sera

²¹ Kimiaha səməme hiokeikei mə tiharə teḡin Loa səvəi Moses, tiho mhəni pehe ro tukw iou i. Hiəuvəregi raka nəfe Loa nəha rani uə rekəm? ²² Kimərai pen iam̄inhi mə Epraham t̄ini kəru iərman. Pran sə in slef rərəhi riti, nənə pran sə r̄ipko mhə in slef rərəhi riti. ²³ T̄ini slef rətui rəmwhen ia nəkwərhakwərha me nepw̄in a. Mətə t̄ini prən nəha r̄ipko mhə in slef rətui ti nəri nə mə Kumwesən r̄ino promes iam̄inha irə ia prən nəha. ²⁴ Nægkiariien nəha ro n̄ipærhienien irə, mətə ramasan mə iakusipek̄in irə. Prən mi nəha kəru krouəmwhen ia nægkiariien kəru

Kumwesən rīnərihi tərini əknəkīn. Prən nəha Heka rəmwhen ia Loa səvəi Moses sə Kumwesən rīməuvei pen fwe təkuaṛ Sinae. Loa nəha ramərəhi nəkwərhakwərha, mətə irəha slef me. ²⁵ Heka rəmwhen ia təkuaṛ Sinae fwe Arepia, məmwhen mwi ia taon nəha Jerusalem ipwet mīne, tī nəri nə mə taon nəha ro slef irə, nənə nəkwərhakwərha me səvənhi irəha mwi slef me. ²⁶ Mətə Jerusalem nəha fwe ia neiai rəmwhen ia prən nəha rīpko mhə in slef. Nənə in nə mama səkitaha. ²⁷ Rəmwhen ia nəgkīariien i kīmərāi pen ia Nəkukuə Ikinan rani mə, “Agiēn, pran sə ipkəkwhəkwen mhə! Əkwēin əpwəmwīs, maģiēn, pran sə ipkəmisə raka mhə tī nərəhiien iəkunouihi! Nəkwərhakwərha me səvəi prən nəha kīnəpwəh in, tuhəpik mhəpi raka nəkwərhakwərha me səvəi prən sə səvənhi fwe iərman.” ²⁸ Piak me, kīmiāha nə nīpwənəti Kumwesən me. Hiəmwhen ia Aesak, iəkunouihi sə rīnətui tī nəri nə mə Kumwesən rīno promes mə tro iamīnhi. ²⁹ Mətə fwe kupwən, iəkunouihi nəha Ismael sə rīnətui rəmwhen ia nəkwərhakwərha me nəpwīn, ramometə iəkunouihi nəha Aesak sə rīnətui ia nīskaiien səvəi Nənīmwiēn səvəi Kumwesən. Rəmwhen a mwi ipwet mīne. ³⁰ Mətə Nəkukuə Ikinan raməfni irə? Rani mə, “Ərhi irəpw prən nəha in slef irau tīni, tī nəri nə mə tīni slef nəha ko rīpkīpeki pəri mhə nautə səvəi tata səvənhi irau tīni prən nəha rīpko mhə in slef.” ³¹ Ro pen, piak me, rīpko mhə kītaha nīpwənəti prən nəha in slef, mətə kītaha nīpwənəti prən nəha rīpko mhə in slef.

4:26: Hip 12:22, Rev 3:12, Rev 21:2,10   **4:28:** Rom 9:7, Kal 3:29

4:30: Jen 21:10, Jon 8:35   **4:31:** Kal 3:29

5

¹ Kristo rineivi raka nari ia kitaha. In rino noien naha ma nari riti trapwäh nasisägien mwi kitaha. Ro iamihhi irä kimiaha tihamäkeikei mhärer äknekün, mhäpwäh näsenien Loa naha räkwätämhiri kimiaha hiäuvehe mwi mho slef ia kimiaha.

² Häregi ro, iou Pol iakani pehe tukumiaha i, trini minuä hiäseni kuvehi ninhum m kimiaha ti Loa naha, nemhäien säväi Kristo tripkasitu anan mhä ia kimiaha. ³ Iakuä takini irapw mwi tukumiaha i. Trini minuä iärman riti räseni kuvehi ninhum min ti Loa naha, in tramäkeikei mesi pen pam näfe Loa naha rani. ⁴ Ik sä ikuä tikesi pen Loa naha mä tikuvehe matukwatukw ia nämri Kumwesän, kinärai raka ik. Ikinäpwäh noien kuatia kimirau Kristo, minäpwäh namasanien säväi Kumwesän. ⁵ Mätä kitaha i samämri pen äknekün näterigien säkitaha ia Kumwesän mä in tro kitaha satukwatukw ia nänimen ti näri nä mä samahatätä ia Kristo. Nänimwün Ikinan ramo kitaha samäskai mä tsameitenhi meste näri naha trier irapw. ⁶ Näpün säuvehe mho kuatia kitaha Iesu Kristo, näri auär a mä iärmama riti kuvehi ninhum min uä kipkuvehi mhä ninhum min. Mätä näri asori kitaha tsamäkeikei mhahatätä ia Iesu, nänä mhokeikei Kumwesän mine närmama me. ⁷ Fwe kupwän, kimiaha hiamaiu amasan. Sin rärer tukuahag kimiaha minise kimiaha mä tihäpwäh nesi penien nägkariien sä ro nipärhienien? ⁸ Noien naha ripkuku pen mhä ti Kumwesän sä ramäkwein kimiaha. ⁹ Kimiaha

---

5:1: Jon 8:32,36, Kal 2:4, 5:13, Wok Me 15:10   **5:6:** 1Kor 7:19,
Kal 6:15   **5:7:** Kal 1:6   **5:9:** 1Kor 5:6

tihaməsiari. “Yis ouihi trəsə bred asori rəsisi.”
¹⁰ Mətə iou iakətiqite ia Iərimənu səkitaha mə nətərigien səkimiaha tripkuvehe mhə mopə ia nətərigien səiou. Iərmama nəha rameikuə ia kimiaha, iou iakreirei mə in sin, mətə Kumwesən trərpwɪn noien ərəha səvənhi. ¹¹ Piak me, hətəriɡ ro, trɪni miɪnuə iakaməvisau ihi mə nərmama riꝑko mhə irəha nəkur Isrel tuhaməkeikei mhəuvən kuvehi ninhum miɪnraha, rəfo nəkur Isrel kamhometə ihi iou? Trɪni miɪnuə iakaməvisau ihi nəɡkiariien nəha, ko niemaha riꝑkəpi mhə irəha. Mətə niemaha raməpi irəha ti nəri nə mə iakaməvisau irəpw nemhəien səvəi Iesu ia nei kamarkuau. ¹² Nərmama me nəha səməme kamhəni mə tihaməkeikei mhəuvən kuvehi ninhum m kimiaha ti Loa, iakregi mə ko irəha hərəi raka mwatuk səvənraha, rerik ragien!

¹³ Piak me, Kumwesən riɪnəkwein raka kimiaha, miɪneivi raka nari ia kimiaha. Mətə tihəpwəh niɪnien iamɪnhi irə mə, “Loa nəha rəpwəh nəkwətəmhiriien iou, ro pen iakukurən noien narimnari me i noien ərəha səvəi niꝑwrak rokeikei.” Kimiaha tihəpwəh niɪnien iamɪnhi irə, mətə tihaməkeikei mho tukwini nari m kimiaha me, ti nəri nə mə hiokeikei kimiaha me. ¹⁴ Nəɡkiariien riti nəha ia Loa səvəi Moses rəuiui loa me pam. In i nəɡkiariien i rani mə, “Tikaməkeikei mokeikei piam rəmwhen ikokeikei atukw a ik.” ¹⁵ Mətə trɪni miɪnuə hiamahiahi kimiaha me rəmwhen ia kuri me, tihaməsiari kamo hiouraha pam kimiaha me.

5:10: Kal 1:7, 2Kor 11:15

5:11: 1Kor 1:23

5:13: 1Tes 2:16

5:14: Mat 5:43, Rom 13:9

Nənimwɪn Ikinan mine noien ərəha səvəi nɪpwrai iərmama

¹⁶ Mətə iakani pehe tukumiaha i mə tihaməkeikei mhəuvehi nɪskaiien səvəi Nənimwɪn Ikinan mharə irə. Nəpɪn hiamo iamɪnhi irə tihəpko mhə narimnari me i noien ərəha səvəi nɪpwrāmiaha rokeikei. ¹⁷ Iakani iamɪnhi irə ti nəri nə mə noien ərəha səvəi nɪpwrai iərmama rokeikei narimnari me səməme Nənimwɪn Ikinan rəpwəh nokeikeiien. Rəmwhen a mwi Nənimwɪn Ikinan rokeikei narimnari me i noien ərəha səvəi nɪpwrai iərmama rəpwəh nokeikeiien. Noien ərəha səvəi nɪpwrai iərmama mine Nənimwɪn Ikinan irau krouəmwəki irau me. Ro pen rəknekɪn tukumiaha mə tiho narimnari me hiəkeikei mə tiho. ¹⁸ Mətə trɪni mɪnuə Nənimwɪn Ikinan ramiri kimiaha, Loa nəha ko rɪpkəkwtəmhirɪ mhə mwi kimiaha. ¹⁹ Nərmama me i noien ərəha səvəi nɪpwrānraha ramiri irəha rɪmərɪ a ti nətoniien. Irəha nərman mine nɪpran kamhəiri əpnapen irəha me. Irəha kamho noien me nepwɪn həmkemɪk mine nəfe nari nətəriɟien ərəha səvənraha rokeikei. ²⁰ Irəha kamhəfwaki m nənimwi nari me, mamho nahak, mamhəmwəki irəha me, mamhəvisə. Rerɪnraha ramrhi ərəha irəha me. Niemaha raməpi irəha. Irəha kamhəfiəutə ia nɪrəha me, mamho nərmama həmwəki irəha me mhərai narəien səvənraha. ²¹ Rerɪnraha ramakres. Irəha kamhənimwi nənimwiien skai mamhakonə irə, mamho lafet ərəha me, mamho mwi narimnari me nepwɪn iamɪnhi. Iou takɪni pehe tukumiaha i nəɟkɪariien i iakuvəni raka fwe kupwən. Nərmama səməme

---

5:16: Rom 8:4, Kal 5:25   **5:17:** Rom 7:15-23, 1Tes 2:11   **5:18:** Rom 6:14, 8:14   **5:19:** 1Kor 6:9-10

kamho noien iaminha irə tuhəpwəh nuvniwəien ia nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə. ²² Mətə nərmama səməme Nənimwɪn Ikinan ramiri irəha həukuə kwənkwanraha sə ramasan me i. Irəha hokeikei nərmama. Rerɪnraha ragien. Irəha kamharə ia nəmərinuien, mamho nətərigien səvənraha rəpwəmwis. Rerɪnraha ramasan ti nərmama. Irəha kamho noien amasan. Ia nəpɪn me irəha kamhəkwtəmhiri əknekin nəgkariien səvənraha mine nəfe həni mə tuho. ²³ Noien səvənraha ramasan məpou. Irəha kamhəkoui atukw a irəha mə tuhəpko mhə noien ərəha. Loa riti riwən raməsisəg kimiaha mə tihəpwəh noien iaminha irə. ²⁴ Nərmama me səvəi Iesu Kristo rəmwhen mə hənərui tərini pen raka noien ərəha səvəi nɪpwrənraha mine narimnari me nəha noien ərəha nəha rokeikei pɪk ia nei kamarkuau. ²⁵ Nənimwɪn Ikinan rauvei pehe nɪmɪruien vi m kɪtaha. Ro iamɪnhi irə pwəh səkurirə Nənimwɪn nəha. ²⁶ Rərəha mə saməfiətə ia kɪtaha me, uə samo niemaha m kɪtaha me, uə rerɪtaha ramakres narimnari me səkɪtaha me.

6

Kimiaha tihasitu ia kimiaha me

¹ Piak me, trɪni minuə kimiaha riti rimwei ia nərəhaien, kimiaha səməme hiəuvəskai ia Nənimwɪn Ikinan tihaməkeikei mhəiri məru in, pwəh rɪrərɪg mwɪ ti suatuk amasan. Mətə tihaməsiari kamo kimiaha mwɪ tihəregi noien ərəha rui nətərigien səkimiaha mo kimiaha

---

5:22: Efes 5:9   5:23: 1Tim 1:9   5:24: Rom 6:6, Kol 3:5, 1Tes 2:11   5:25: Rom 8:4   5:26: Fil 2:3   6:1: Mat 18:15, Jem 5:19

hiəmwei. ² Tihasitu ia kīmiaha me mhəvrani nari pəmpəm me səkīmiaha me. Noien nəha tiho nənə mhesi pen nəkwai Kristo. ³ Rərəha mə iərmama auər a riti rerin tramrhi atukw a in, mamini iaminihi irə mə, “Eh, iou iərmama riti.” Iərmama sə ramo noien nəha rameikuə atukw a irə. ⁴ Iərmama riti traməkeikei mətə sas əpa ia wok səvənhi mə rəmwhen. Mə wok səvənhi ramasan, rukurən nəfiutə atukwien in ti səvənhi əpa wok. Mətə rərəha raməfiutə atukw a in ti wok səvəi iərməpə. ⁵ Iakini iaminihi ti nəri nə mə nərmama kuatia kuatia tuhaməkeikei mhətui amasan ti səvənraha wok. ⁶ Iərmama sə kamahatən in ia nəgkiariien səvəi Kumwesən, nəpin ruvehi nari amasan riti, ramasan mə ruvehi pen nipərin m iahatən səvənhi.

Nəfe nuni nari iərmama trəpwei tresi əpa mwi nukwan

⁷ Kimiaha tihəpwəh neikuə atukwien ia kīmiaha. Hiəkurən mə ko hiaris ia Kumwesən? Rekəm! Nəfe nuni nari iərmama trəpwei tresi əpa mwi nukwan. ⁸ Trini minuə iərmama rəpwei noien ərəha sə nipwran rokeikei, noien nəha səvənhi truvei pen nukwan min, in nə iərmama nəha tremhə. Mətə trini minuə iərmama rəpwei noien amasan sə Nənimwın Ikinan rokeikei, Nənimwın Ikinan truvei pen nukwan min, in nə nimiruien rerin. ⁹ Kitaha tsaməkeikei mhə noien amasan, mhəpwəh nəpouien irə, ti nəri nə mə tsesi nukwai noien nəha samo ia nəpin atukwatukw səvənhi. ¹⁰ Ro iaminihi irə, rino nəpin səvənhi pwəh so noien amasan, mhasitu

ia nǝrmama me pam. Irǝnhǝ irǝ, tsamǝkeikei mho iam̄inhi irǝ ia nǝrmama me nǝha irǝha piǝvtaha me mine k̄itirimǝtaha me ti nǝri nǝ mǝ irǝha mwi kamhahatǝtǝ ia Iesu.

Nǝgkiariien sampam

¹¹ Hǝtoni ro nukwai nǝkukuǝ me i hǝpwinari. Iakrai atukw ia rǝgik ia nǝkukuǝ sǝk̄imiaha.

¹² Nǝrmama me nǝha sǝmǝme kamhǝrhiǝrhi k̄imiaha mǝ tihǝuvǝn kuvehi ninhum m̄ k̄imiaha ti Loa sǝvǝi Moses, irǝha kamho noien nǝha mǝ nǝkur Isrel tuhǝgnǝgini irǝha. Irǝha hǝpwǝh nokeikeiien mǝ nǝkur Isrel tuhometǝ irǝha, ro pen hǝpwǝh nǝvisaiien nemhǝien sǝvǝi Kristo ia nei kamarkuau.

¹³ Nǝrmama me nǝha sǝmǝme kuvǝuvehi raka ninhum m̄inraha ti Loa sǝvǝi Moses, irǝha mwi hǝpwǝh nesi penien Loa nǝha. Mǝtǝ hokeikei mǝ tuhǝuvehi ninhum m̄ k̄imiaha, nǝnǝ kurirǝ irǝ tuhǝfiutǝ ia nirǝha ia nǝmri nǝkur Isrel ti noien nǝha k̄ino ia niṗwramiaha.

¹⁴ Mǝtǝ iou takǝpwǝh nǝfiutǝien ia nirak. Takǝfiutǝ a ia nei kamarkuau sǝvǝi Iesu Kristo, Iǝrimǝnu sǝkitaha. Ia nei kamarkuau nǝha iakuvamhǝ raka m̄inǝpwǝh raka noien me sǝvǝi tiṗrǝnǝ i.

¹⁵ Ro nǝri auǝr a mǝ iǝrman kuvehi ninhum m̄in uǝ k̄ipkuvehi mhǝ ninhum m̄in, mǝtǝ nari pǝrhien in i mǝ Kumwesǝn ro nim̄iruien sǝvǝi iǝrmama ruvehe mo sǝ vi irǝ.

¹⁶ Nǝrmama me pam sǝmǝme kamhǝkurirǝ nǝgkiariien nǝha pwǝh nǝmǝrinuien mine napiien trouarǝ ti nirǝha, pwǝh trouarǝ mwi ti Isrel sǝvǝi Kumwesǝn.

¹⁷ Iakǝpwǝh nokeikeiien mǝ iǝrmama tro iou iakǝmwur mwi. Iakuvǝuvehi raka tǝmwki nousi-

ien ia nīpwraḱ tī nəri nə mə iou iərmama riti səvəi Iesu.

¹⁸ Piak me, pwəh namasanien səvəi Iesu Kristo Iərimənu səkītaha tramarə tukumiaha. Ouəh, pwəh ro iamīnhi.

Nəkukuə Ikinan
The New Testament in the Nafe (Kwamera) language
of Southeast Tanna, TAFEA Province, Vanuatu
Niutestamen long lanwis Nafe blong Vanuatu.
Le Nouveau Testament dans la langue Nafe de
Vanuatu.

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Nafe (Nafe)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2019-06-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023

26b0f540-c192-5878-be67-18ede9ab1416